

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan lausunto talousarviosta 2023
220/02.02.00.00/2022

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 13.09.2022 § 47

Lisätiedot va. Kehittämiskojohtaja Aalto Heli, puh. 013 330 7908

Päätösehdotus va. Kehittämiskojohtaja Aalto Heli:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta käyttää sille hallintosäännössä osoitettua tehtävää ja mahdollisuutta lausua talousarviovalmistelusta, ja esittää aluehallitukselle talousarviossa huomioitavaksi seuraavat painopisteet ja toimenpiteet:

Hyvinvointialueen on välttämätöntä saada tulevien vuosien aikana vuosikate tasolle, joka mahdollistaa investoinnit. Tämän saavuttamiseksi vuoden 2023 talousarvion suunnittelun lähtökohta, että vuosikate olisi poistojen (n. 15 miljoona euroa) suuruinen, on realistinen, mutta erittäin haasteellinen. Tavoite edellyttää suunnitelmallisia toimenpiteitä ja kuntayhtymän aloittaman tuottavuusohjelman valmistelun jatkamista. Lisäksi on huomioitava, että mahdollisesti vuoden 2022 aikana realisoituva palkkaharmonisointi saattaa vaikuttaa talousarvion lähtökohtiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta yhtyy seuraaviin tulevaisuuslautakunnan (Tulevaisuuslautakunta 7.9.2022 § 34) näkemyksiin vuoden 2023 painopisteiden osalta:

- lainsäädännön muutosten toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet (kuten hoitotakuun muutokset, henkilöstömitoitukset, kotihoidon kehittäminen, vammaispalvelulain uudistus sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen lainsäädännön uudistukset)
- palvelutuotantosuunnitelman ja toimitilaohjelman päivittäminen
- digitaalisten palvelujen edistäminen hankerahoitusta (esim. RRP) mahdollisimman laajasti hyödyntäen
- yhteisasiakastoimintaan panostaminen ns. häiriökysynnän vähentämiseksi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta esittää lisäksi vuoden 2023 painopisteiksi:

- lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen sekä integraation kehittäminen varmistetaan talousarviossa
- talousarviossa varataan järjestöavustuksille sekä hankeomavastuisiin realistinen määräraha
- laajan hyvinvointikertomuksen painopisteet huomioidaan toimialueiden talous- ja toimintasuunnittelussa. Painopisteisiin liittyvä tarvittava ja välttämätön koordinaatiotyö resursoidaan tavoitetasoon nähden realistisesti. Painopisteinä hyödynnetään Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän Siun soten laajan alueellisen

hyvinvointikertomuksen (Yhtymähallitus 16.05.2022 § 108) painopisteitä siihen asti, kunnes hyvinvointialueen ensimmäinen laaja hyvinvointikertomus saadaan hyväksytyä aluevaltuustossa.

- palvelu- ja asiakasohjaukseen ja erityisesti siihen liittyvään integraatioon panostetaan siten, että asiakkaan ohjautuminen oikea-aikaisesti oikeaan palveluun varmistetaan
- palvelu- ja asiakasohjauksen työkalujen kehittämiseen ja käyttöönottoon panostetaan. Erityisenä painopisteenä hyvinvointialueen ja sidosryhmien tarjoamien toimintojen ja palvelujen yhteensovittaminen osana ammattilaisten työtä.
- asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuuden tukemiseksi tehtävä työ resursoidaan tavoitetasoon nähden realistisesti
- kunta- ja sidosryhmäyhteistyön rakenteiden ja käytäntöjen vahvistaminen ja luominen huomioidaan resurssisuunnittelussa
- selvitetään ehkäisevään toimintaan panostamiseen liittyvän rahoituksen vaihtoehtoja ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta tehtävän hyvinvointitaloussuunnittelun mahdollisuuksia (vaikuttavuusinvestointien mahdollisuutta selvitetään, pilotoidaan lapsibudjetointia)
- hankerahoitusta hyödynnetään mahdollisimman paljon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, hyvinvointialuestrategiasta johdettujen tavoitteiden, toteuttamisen varmistamiseksi

Pitkän aikavälin taloudellinen kehitys huomioiden lautakunta esittää, että

- Ennaltaehkäisyssä sekä terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämässä huomioidaan HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit, jotka vaikuttavat osaltaan sekä hyvinvointialueen että kuntien rahoitukseen vuodesta 2026 alkaen.
- Ehkäisevän työn vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota rakentamalla hyvinvointikertomuksessa esiin nostettujen painopisteiden toteuttamiseksi toimivat hoito- ja /tai palveluketjut, joihin kytkeytyvät myös näyttöön perustuva työmenetelmät ja -ohjeet. Työssä huomioidaan elämänkaaren kaikki vaiheet sekä kustannusvaikuttavuuden ja vaikuttavuuden arviointi.

Päätös

Lautakunta päätti yksimielisesti lisätä vuoden 2023 painopisteisiin seuraavat kohdat:

(i) että kolmanteen kohtaan avataan painopisteet "laajan hyvinvointikertomuksen painopisteet (Ylipaino/Lihavuus, Mielen terveyden edistäminen, Ehkäisevä päihdetyö, Yksinäisyys) huomioidaan toimialueiden talous- ja toimintasuunnittelussa. Painopisteisiin liittyvä tarvittava ja välttämätön koordinaatiotyö resursoidaan tavoitetasoon nähden realistisesti. Painopisteinä hyödynnetään Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän Siun soten laajan alueellisen hyvinvointikertomuksen (Yhtymähallitus 16.05.2022 § 108) painopisteitä siihen asti, kunnes hyvinvointialueen ensimmäinen laaja hyvinvointikertomus saadaan hyväksytyä aluevaltuustossa."

lisätään:

- Toimialueiden talous- ja toimintasuunnittelussa lautakunta esittää lisäksi huomioitavaksi omaishoitajien tukemisen sekä ikäneuvolatoiminnan

vahvistamisen ja sen alueellisen yhdenvertaisuuden.

(ii) Lautakunta esittää, että toimialueet huomioivat kansallisen lapsistrategian talous- ja toimintasuunnittelussa.

(iii) Lisäksi lautakunta päätti, että ensimmäinen kohta vuoden 2023 painopisteiksi kirjataan muotoon:

- lakisääteinen (Terveystalolaki 1326/2010, Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015, Tupakkalaki 549/2016, Alkoholilaki 1143/1994, Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, Työturvallisuuslaki 738/2002, Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012 ja Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987) hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen sekä integraation kehittäminen varmistetaan talousarviossa

Muilta osin päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Hyvinvointialuelain (611/2021) § 115 mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Aluehallitus on kokouksessaan 6.6.2022 § 56 päättänyt käynnistää vuoden 2023 talousarvioprosessin. Talousarvioprosessissa talousarvion painopisteiden valmistelu on aikataulutettu syyskuulle.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 9 §:n 4 momentin mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta päättää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteistä, ja antaa niistä lausunnon hallitukselle talousarviovalmistelua varten hyvinvointivajeiden näkökulmasta. Vuoden 2023 talousarvion valmistelun ennakoitaan olevan haastava prosessi. Kulut ovat kasvussa palkkaratkaisujen, inflaation, poistojen ja korkojen nousun myötä, ja lisäksi Siun soten vuoden 2022 tilinpäätös on ennusteen mukaan muodostumassa alijäämäiseksi toimintakulujen ylittymisen johdosta. Alijäämään johtava kulupohja siirtyy sellaisenaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Valtiovarainministeriön 25.8.2022 julkaiseman rahoituslaskelman perusteella Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2023 yleiskatteellinen valtion rahoitus olisi 713,32 milj. euroa. Kasvu budjetista budjettiin eli kasvu Siun soten omistajakuntien vuodelle 2022 antamaan rahoitukseen olisi noin 8,8 % /

58,2 milj. euroa. Valtion rahoitus on siis kasvamassa aikaisempien vuosien jäsenkuntien Siun sotelle myöntämään rahoitustasoon nähden, mutta ei silti riitä kattamaan nykyistä kulukehitystä.

Siun soten yhtymähallituksen kokouksessa 29.8.2022 § 157 käsitellyssä tuloslaskelmaennusteessa vuosikate on -19 milj. euroa, kun vuoden 2022 talousarvioon sisältyvää jäsenkuntien alijäämien kattamista ei huomioida. Alijäämäinen tulos johtuu toimintakulujen ylittymisestä. Toimintakulupohja siirtyy sellaisenaan hyvinvointialueelle.

Vuoden 2023 talousarvion suunnittelussa lähtökohta on, että vuosikate olisi poistojen suuruinen, jolloin tilikauden yli-/alijäämä olisi nolla. Poistojen arvioidaan olevan n. 15 milj. euroa. Summa tarkentuu talousarviovalmistelun aikana. Mahdollisesti vuoden 2022 aikana realisoituva palkkaharmonisointi saattaa vaikuttaa talousarvion lähtökohtiin. Vuosikate olisi saatava nostettua merkittävästi nykyistä tasoa korkeammalle tarvittavien investointien toteuttamiseksi. Vuosikatteen nosto tapahtuisi viiden vuoden talouden tavoiteohjelman avulla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta laatii laajan hyvinvointikertomuksen kevään 2023 aikana, tavoitteenaan saada se aluevaltuuston käsittelyyn kesäkuussa 2023.